

NFT І МАЙБУТНЄ РИНКІВ ЦИФРОВОГО МИСТЕЦТВА

*Данник К. О., кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури*

*Щуренко Д. О., здобувач вищої освіти
Київський національний університет технологій та дизайну*

Ключові слова: NFT, цифрове мистецтво, авторське право, блокчейн, візуальна культура, цифрова власність, спадщина, етика, музей, цифрова ідентичність.

NFT (non-fungible tokens) є унікальними цифровими об'єктами, що створюють нову парадигму володіння мистецтвом у цифрову епоху. Їх застосування у сфері культури сприяє трансформації понять автентичності, власності та авторства. Унікальність NFT полягає у можливості закріпити авторське право через технологію блокчейн, що забезпечує незмінність даних і прозорість транзакцій [1]. Це відкриває нові можливості для художників, які можуть реалізовувати свої роботи без посередників, а також для музеїв і культурних інституцій, які прагнуть зберігати цифрову культурну спадщину [5].

Разом з тим, NFT виявили низку викликів правового характеру. Незважаючи на фіксацію прав у мережі блокчейн, залишається актуальним питання законодавчого врегулювання таких операцій. Відсутність єдиного нормативного підходу у різних країнах створює ризики щодо визнання авторства, захисту покупця та механізмів передачі прав [2; 3]. Особливо складним є питання юрисдикції, оскільки більшість платформ розміщені за межами національного правового поля. Це зумовлює потребу у розробці міжнародних стандартів регулювання NFT.

Етичний вимір NFT не менш важливий. Комерціалізація цифрової культури, продаж творів, які можуть бути частиною нематеріальної спадщини, викликає суперечки серед фахівців. З іншого боку, NFT можуть виступати інструментом демократизації доступу до культури, популяризації мистецтва серед молоді та розширення можливостей для представників маргіналізованих спільнот [4]. Крім того, NFT дозволяють створювати цифрові виставки, архіви та мультимедійні експозиції, що зберігають віртуальну ідентичність митців та мистецтва. Такі ініціативи вже реалізуються низкою інституцій, у тому числі на рівні локальних громадських організацій.

У рамках переддипломної практики в НУО «Вірменське товариство культурних зв'язків АОКС-Україна» було проаналізовано можливості застосування NFT для збереження культурної спадщини та формування цифрових інституцій. Практичний досвід показав, що NFT здатні стати дієвим інструментом для архівації та публічної презентації нематеріальних культурних артефактів, таких як інсталяції, відеоарт або цифрові реконструкції. Подібний підхід створює нові формати взаємодії з глядачем

і відкриває перспективи для подальшої інтеграції NFT у культурну політику [5].

Окрім правових та етичних аспектів, важливим є і візуальний вимір NFT як елементу цифрової культури. NFT стали частиною естетичної системи сучасного мистецтва, в якій візуальні коди, стилістика, метаінтерпретації формуються в межах цифрових платформ та мережевої взаємодії [6]. Сучасні художники активно використовують NFT як простір експерименту, що дозволяє створювати не лише образ, а й взаємодію з глядачем у режимі реального часу.

Варто зазначити також активну участь глобальних арт-ринків у розбудові NFT-екосистеми. Платформи типу OpenSea, SuperRare, Foundation та інші стали осередками формування нових культурних ідентичностей [7]. У результаті цифрове мистецтво поступово формує нові правила цінності, приналежності та інституціоналізації твору. Це явище розглядається не лише в межах економіки, а й у сфері соціальної символіки та культурної пам'яті [8].

Також важливим є освітній потенціал NFT. Університети та музеї вже сьогодні застосовують токенизацію як метод фіксації, сертифікації та представлення освітнього та дослідницького контенту [9]. NFT стає не тільки мистецьким інструментом, а й методологічним індикатором інституційних змін у сфері культури. Така багаторівнева присутність NFT у сучасному культурному просторі вимагає системного аналізу, інтеграції у політики цифровізації культури та міждисциплінарного діалогу між митцями, правниками, культурологами й технічними фахівцями [10].

Список використаних джерел

1. Anderson, M., & Wilson, R. (2021). Digital Ownership in the Age of NFTs. *Journal of Digital Media*, 17(3), 22–35.
2. Bailey, L. (2023). *NFT and Ethics in Global Art Trade*. London: Routledge.
3. Collins, R. (2020). NFTs and Cultural Memory: The Role of Digital Tokens in Historical Preservation. *Journal of Digital History*, 1(1), 44–59.
4. Diniz, E., Cernev, A., & Albuquerque, J. (2021). Digital Tokens and the Future of Cultural Consumption. *Brazilian Journal of Information Systems*, 17(1), 5–20.
5. Green, S. (2021). *CryptoArt and the Metaverse*. Los Angeles: Future Culture Press.
6. Johnson, L. (2022). *Digital Art and New Media: A Practical Guide*. London: Creative Tech Press.
7. Kravchuk, O. I. NFT як феномен цифрової культури. *Культурологічна думка*. 2022. № 1. С. 25–30.
8. Lee, K., & Brown, T. (2021). NFTs and the Creative Economy. *ArtTech Review*, 4(1), 58–70.
9. Mytsyk, V. P. Цифрові права і виклики NFT: український контекст. *Право України*. 2023. № 1. С. 34–39.

10. Nakamura, Y. (2023). *NFT Aesthetics: Visual Culture in the Age of Crypto*. Tokyo: ArtNow Publications.
11. O’Leary, D. E. (2022). Understanding the Business Models of NFT Platforms. *Information Systems Management*, 39(4), 275–283.
12. Polischuk, O. M. NFT у стратегіях збереження культурної спадщини. *Вісник КНУТКиМ. Серія: Мистецтвознавство*. 2022. № 3. С. 50–56.
13. Santos, M. (2023). The Legal Landscape of NFTs. *Journal of Intellectual Property*, 12(1), 15–32.
14. Savchenko, I. A. Технологія NFT як інструмент захисту авторських прав. *Інноваційна економіка*. 2021. № 4. С. 55–59.
15. Tucker, J., & Li, H. (2020). Cultural Value in Decentralized Art Markets. *Cultural Trends*, 29(3), 213–228.

ФОТОГРАФІЯ ЯК ПАМ’ЯТЬ: ДОСЛІДЖЕННЯ НОСТАЛЬГІЇ У ВІЗУАЛЬНИХ НАРАТИВАХ

*Мардело А., здобувач вищої освіти
Київський національний університет технологій та дизайну*

Сприйняття минулого завжди пов’язане з образом. Ми згадуємо не абстрактно, а через обличчя, сцени, фрагменти. Саме так працює наша пам’ять. Фотографія, як один із найсильніших візуальних кодів, дозволяє не лише зберігати фрагменти, а й повертатися до них знову і знову. В епоху цифрових технологій зображення стало головною формою репрезентації індивідуального досвіду, де кожна світлина не просто зображення, а емоційний тригер, здатний викликати ностальгію, пробудити спогади або навіть заново конструювати минуле.

Фотографія вже давно перестала бути виключно способом документування реальності. Вона перетворилася на повноцінний інструмент збереження пам’яті та активатора емоцій, зокрема ностальгії. За допомогою фотографії візуалізується ностальгія як у межах особистих спогадів, так і в загальнокультурному просторі.

Фотографії супроводжують нас із дитинства. Вони фіксують миті, які ми забуваємо, але завдяки фото можемо знову їх пережити. Саме тому посилаючись на роботу Сьюзен Зонтаг, наголошено, що фотографія має унікальну здатність «консервувати» реальність, але водночас трансформувати її в символічну пам’ять [2].

Варто погодитись з думкою С. Бойм, яка розрізняє ресторативну і рефлексивну ностальгію [1]. Перша прагне повернення в ідеалізоване минуле, друга споглядає втрату, осмислює її. Обидві ці форми активно проявляються у фотографічних проєктах, що мають на меті викликати спогади або відрефлексувати втрачений зв’язок із домом, дитинством, ідентичністю.